

ӨННУКТЕР-БИЛЕ УЖУРАЖЫЛГА

Моол Арат Республикасынын Баян-Ульгий аймаалык төлөөлөрү эртеңке өннуктер бистин республикага келди чоран. Мында аймаалык шыраак кундуктуржурлар, Ульгий хоорайнын дөгжум-шия театрынын артистери, кино акындары чыгышты бар.

Моол өннуктер Чаданбага, Ак-Довуракка болган Шагаан-Арыга хол бөмбү болган шыдыраа талаа-бисе өш хуузууну ужуражылгаларын эртерген, найыралдын кежээлеринге солун концерттери болган социалистик Моолда улут чаарыгалар дугайында кино-чурктарын көргүскөн.

Баян-Ульгий аймаалык төлөөлөрү эртеңке субботада болган дыштангыр хунде кышкыларын аалчылары болган. Моол өннуктер-биле ужуражып, оларнын солун өнүнү дөөр дөөнөр културанын болган дыштангыр хунде кышкыларын аалчылары болган. Моол өннуктер-биле ужуражып, оларнын солун өнүнү дөөр дөөнөр културанын болган дыштангыр хунде кышкыларын аалчылары болган.

Кызыл хоорайнын чымыды командалык-биле өш хуузууну ужуражылгаларын эртерген. Ужуражылга 3:1 сангыр болуп, моол өннуктерин таяклаганы-биле доодуган. Ол командалан Самсэлханула Кенесалы, Ахметули Хасиханлы, Жаберули Каленин коруптуг ойнаанын демгелесер аргак. Оларнын пайызы-даа бирги чересин спортеменери, дыка хей харымсалгалыг маргыдаларга кирекип, аймаалык адын камгалап келген эштер-дир. Команданын капитаны С. Кенесалы ош чыкканга ап болур. Ол МАР-нын аныястарынын чымыды командалык-биле делегей ужуражылгалары 80 ажыг маргыдаларга кирекип, ак тренер болуп ажаллап турар - суралгы спортемен болур.

Ол шыкан Ульгий ортумак школанын башкысы, МАР-нын спорт мастери Жамбал-сүрөйин, тузуг трезинде проф-эвилек комитетинин даргазы, бирги разрядтын күш-культуружуу Хамзабайнын бистин шыраак шыдыраачылары-

висе-биле ужуражылгалары аажок солун болуп эркен.

— Моол спортчуларынын ойнаары черде эки-дир. Хол-бөмбүкчүлөринин бот-боттарынын билири, камгалаанын билири, өнүнү улам-на солун болууларычы чүтүлдүү, корукчуларын бекке үнеледи алган. Команда уругучу белектерин, маргыдаларга доктамада кирекип турар. Олар бистин тымыды командалыкты бекке жергежиди, белектерин-биле улуп алды— деп, маргыдаланын кол судымы эш Ингараа чутаалап турар.

Дыштангыр хунде, тузун соонда, парктын Ногаан театрына моол болган тыва артистеринин концерти болган. Ону Моол Арат Республикасынын улустун артисти Хибатулла аажыктап. Национал дөгжум хереселениге бөдү үлөп алган. моол болган тыва ирларын оон күөскөкенин чыкканнар димиттин адын чакан хуура алган, динг чектерини тутуш, сценанын үндүрбөстөн турган. Ульгий-

нин дөгжум-шия театрынын артистери Жазиль беле Жамизинин ирларын, балет артисти Хий Невет-болдуу таякчыларынын кышкылар аажок солугураан.

Илангыз дөгжум-шия театрынын адык артисти Жамизинин холбо болган өткүт үнү, национал дөгжум хереселениге ойнаары, бөдү үлөп алган ирларын бистин чүрөктеринекке артар.

Тыванын чер болганыга моол өннуктер-биле ужуражылгалар каялар-даа аажок солун болган ханы найыралдыг байдалга эркен.

А. ЧАРАШ-ООЛ.
ЧУРУНТАРДА: бистин республикага болган өш хуузууну ужуражылгаларына чыгышкы-даа уттурбай моол өннуктеринин хол бөмбүнүчү командасы.

Моол Арат Республикасынын улустун артисти Хибатулла концерт үезинде.

Ульгийин дөгжум-шия театрынын адык артисти Жамизинин ирларын тур.

Фотолары авторнуу.

Акы-дуума Моол Арат Республикасынын Баян-Ульгий аймак биле Тыва АССР-нин шыдыраачыларынын өш хуузууну ужуражылгалы бо чымыды июль 20-21-де Кызылга болган. Баян-Ульгий аймаалык 1973 чылда шыдыраага чемпиону инженер-механик эртеминг Ханафил Хашабай бистин республикалык чемпиону Инадай Шинигин-биле баштайгы холе ойнаанар. Бирги салылда Шинигин поин мурнуна ооду ийн көш ахмадыр идиштерге, Хашабай сицилман камгалалдын нарын болган чидиг оюнун шилип алган. Аалчынын он дөрт дугаар көжүнүн чымын ажаллап, чээрби чедин көште Шинигин уду алган. Ийги салылда Хашабай поин мурнунан көжүптерге, Шинигин француз камгалалды шилип алган. Бистин республиканын чемпиону мунганталыр көжүкүлөп алганынын хаймын оон каре поини бирде баыг адыкче кирип, бирде-буауче сынып, көчтүк бергедей берген. Чээрби сески көжүгүде Хашабай тергежилдин күштүг көжүн тып анкан бооз, кара поин көчтүг улут когаралга таваржыр турган. Ошнун сөөлүг көштерин Хашабай сүрөдөп салган, арай сулараксай бөөрге, Шинигин бодаларымык күжүн таарыштыр мөняеп чытап, удуу анкан.

Баштайгы салылда бистин республиканын Шыдыраа федерациялы база спорт даргалары херезеке шыдыраачыны чогуур өйүсө тып шыдыраан, ичангыш хей черге бир уттурун алган. Ийги салылда Моол Арат Республикасынын шыдыраа мастери, башкы Жаргалын Жам-балсура бистин ийги разрядчы шыдыраачы болган херезеке башкыларынын аралында чемпио Маргарита Филимонова-биле ойнаан. Бежен сес көштүк пүүрүлде Жамбалсура бистин чалгыс огу мерас үлөп деп баарга, Филимонова эжинин холун тутуп, байыр челирген.

Кайы-даа тала ийн-ийн уткулган болган уттургулаан, ичангыш моол-тыва шыдыраачыларынын пайыралдыг өш хуузууну ужуражылгалы хаймы болган. Гастелло атын паркка болган ужуражылгалы хушунун ийн чүе ажыг кижжи көрүп турган.

М. КЕНИН-ЛОПСАН.

СОВЕТ ТЫВАНЫН 30 ЧЫЛ ОЮНГА КӨЖЕР ДЕЛГЕЛГЕ

Совет Тыванын 30 чыл оюнта утуктур Алдан-Маалыр аттыг чүг-шпичисел музейи республиканын алгы-ангы районнарыга челип, акылчы чонга көжер делегени көргүзүп эгелген. Музей акылчы чыгары ош-не баштай көжер делегени-биле Бай-Тайга, Барыш-Хемчик районнарга чегенер. Бай-Тайга районуну Кызыл-Дат, Шуйуну Булуң суурларынга, «Тамга» совхозуну Адыр-Маалык кыргыла пунктулуна, Эр-Хавак сүт-баран фермазына, «Бай-Тал» совхозуну тувениге болган өске-даа черлерге делегени чон көргөн.

Делегени барыш-Хемчик-чилер база-да улут солугурадыг уткулан. Бө районун төвү Кызыл-Маалык сууран эгелген. Адыр-Маалык, Ханде-лек, Алыгыт иччаар, 2000 ажыг кижиге делегени бааралаткан. Устүнде ийн районга делегени 4300 ажыг кижжи солугуран көргөн.

Музейин акылчылары көжер делегени көргүсүшкан, төөгүтө хамаарышкан ховар материалдары база улустун уран-шеверлери— дарганарын бугурун кылгылаан акылдарын чыгып чораннар. Кызыл-Дат суурун хуучун чурттакчымы, 82 харыг Притт Сайыл-оол болунун 55 чыл эдилек чегени өтүгү, дегизин болган ачы бизеке музейге белекке берген. Кызыл-Дат кышкы чөп-далтап ады-бүрү хейрлер сицилбир шеверлеринде алгыда, тыва ичк-теп, эдилектер: төпсө, төрөччи, көгөржик, сырткы

арын угулалап хамаарар-биле база суралгы. Илангыз мында чурттай турар пенсионер Чимит Амылзели Хертек тыва төшү хааран дооска, ам бөрт болган лны-бүрү тыва угулалап кылмып турар.

Тамга суурун чурттакчымы Х. С. Идамчан чонун суралгы хуучун дарган, тыва национал дөгжум хереселери кылар мастер. Ол районга болган республикага болуп тургулаан бот-тымыгыр уран чүгү көрдөсөниги кирекичтин. Дарган Хомулку Сүрөйини билдирчү, ити база дөмөр хөмүстүг кылган, ош хереселер-биле концерттерге бөдү ойнап, уран талантынын чонга бааралаткып келген. Хомулку Сүрөйини бө удуза музейге болунун кылган белекчанын белекке берген.

Бо ойнапкүчүн оон ийги музей фондустуна дыка хей фото-материалдар немешкен. Илангыз Ак-Довуракка «Тыва дат-дугу» комбинатты ийги ховар, өш мурунчылары, Бай-Тайга районун Шинигин аржалынын чөк-камын, черде ол ийн районун деис-көрилик бойгустул чурмаалыг чараш черлерин чуркка тырттырып, музейини фото-материалдарын дыка эдилеккен.

Көжер делегелге ам-даа мурун көсүкчүлөргө чедер болганда, оон орут узун. Чөп-биле ханы харылалык тузум музейин көргүзүп материалдары улам байып немешир.

В. ЧАЛБАА,
Алдан-Маалыр аттыг музейини амылданчысы.

Телевидение

ИЮЛЬ 25-ТЕ
МОСКВАДАН

13.30—Дамчыдалгалар программасы. 13.35—Өнүгүт телекөргүзүт. Уругларга фильм. «Аргала ыш». Урап-чечен фильм. 14.25—Медээлер. 14.35—«Пальша—ужен чымында». ГАЧД-де Польша Улус Республикасын делегенинден репортаж. 15.05—Е. Калывская. «Шай ындиг төөгүлөр». Хей сериалдыг телеини. 2-ги төөгү. 16.05—16.15—Чалсар. 16.15—Документалдыг фильм. 16.25—«Анык үнөр». Томск эр-казынын адык ираржыларынын бугу-эвилек телекөжүрүт. 2-ги эдилек.

НЫЗЫЛДАН
18.30—Телемедээлер. 18.25—Чаралдар, реклама.

МОСКВАДАН

18.30—Өнүгүт телекөргүзүт. Чикк атлетикага СССР-нин чемпиоонамы. 18.45—«Ынанчылыг чыгызы». Уран-чечен телефильмин баштайгы көргүзүт. 20.20—«Документалдыг ирарн». 21.35—Концерт. 21.50—22.00—Чалсар. 22.00—Өнүгүт телекөргүзүт. «Делегенин улустарынын уран чөгара-ылгалы». 22.35—«Уран-чечен номчулгалар». «Хлеб зымы» деп В. Быковтун рассказы. 23.00—23.30—«Уе». Информаттыг программа. СССР-нин Дээди Советинин сессиясында.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

КИНО

ИЮЛЬ 25-ТЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Бомаси» 9.40, 11.30, 13.20, 15.10, 17.00, 18.50, 20.40 шактарда.

«БАА-ХЕМ»: «Чараш драгунчук ужурадалары» 15.00, 16.40, 18.30, 20.30 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Мырнай кырган төө» 9.00, 10.50, 12.40. «Доктор Калининанын хун бүрүзү» 14.30, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.

«ВОСТОК»: «Бис эрт машиназы садык ая-тур бис» 12.00, «Өзү бир эвес ынанчымы болза» 16.40, 18.30, 20.20 шактарда.

ЧАЙГЫ КИНОТЕАТР: «Кара ун» 17.00, 18.30, 20.00 шактарда.

«ЭНЕРГЕТИК» КУЛЬТУРА БАЖЫНЫ: «Чараш-кара» 16.30, «100% нейлен» 18.00, 20.00 шактарда.

Х А Й Ы М

турган. Ошнун сөөлүг көштерин Хашабай сүрөдөп салган, арай сулараксай бөөрге, Шинигин бодаларымык күжүн таарыштыр мөняеп чытап, удуу анкан.

Баштайгы салылда бистин республиканын Шыдыраа федерациялы база спорт даргалары херезеке шыдыраачыны чогуур өйүсө тып шыдыраан, ичангыш хей черге бир уттурун алган. Ийги салылда Моол Арат Республикасынын шыдыраа мастери, башкы Жаргалын Жам-

САЙЛЫГ-ХЕМДЕ ХӨГЛҮГ

«Сайлык»... Бо чаптангыр атты Тес-Хем районун акылчылар аралында пионер лагерин эдилек турар. Маана чылды-на чүе-чүе чедир уруглар хөглүг амылганынын эртергер. Мырнай-ла чапында шолураан кылан сугат Сайлык-Хем ыраан, айырач чекетиг, кат-торуктуг эим үш талазыннан хурээдөн... Көжүрүм халларын даглар-даа, хөв-шөк-даа мыа бо. Удуур, чөмөнчир болган ой-нап-хөгдөр эреддериг үш көрүсө, спорт, таныш шөдөр бар.

Хөгжүмүч алынгы үнү лагерини бүгү чурттакчыларын туз көдүрер адалагыт негизин ачык кыгыра берди. Дөрт отряд дөрт-булуңчуктай чыккалыны. Отряд бургуууну чанында — вожагылар. Отряд даргалары отрядтын амыл чугаалаар болду. Оон соонда отряд, даргаы дружина чөвүлөдүн даргазына рапортуун бер. Кежээ кызыл-хунгил турла, ол хушуну ажал-херезеке түшкөн, лагерини тузун бадырар. Ол өргөни хушун маалдары чалап алдыр.

Лагерь начальниги башкы

Б. Душуну, вожагылар, культуру болган музыка башкылары пионерлерини канчал дыштангыр турарын, планда көрдүнгөн ажыларын оларнын канчал күөскөнгенин таныштырдылар.

— Ажылышкындан делегелеш-ле хөглүг болган: Комсомол райкомунун бирги секретары Ламазла лагерини ажытты. Кино-лаа болду, концерт-лаа үндүрдүсө...

— Маргыдалаар база болду. 60 метрге чарышка уругларын Марина Монгуш, оолдарын Слава Монге тиздилер...

— А тыва хурешке лагер чемпиону Сама Умбаа болду.

«Тес-Хем» совхозуну Шокар-Обмакта формалыг, Улуг-Обмакта магчынармыкта концерттер үндүрүп бергивис.

— Ийе, ынаар анза-ла чед бербөс, орук ара өксүрсиялар, тыка солун чордуусе.

— Бүргөт, чалыгы хушнерде база аяаа орбас бис; тоолдар, солун тулгаалар, чүрүчүлөр конкурсуу эртергер.

Ус хөддөр бөлүмүнүн биржикчилерини будук, чөпгай, дазыл дөм мыккан чүүдөлдөр...

бисе кылган ажыларын тускай булууда делеген болду. Чаа ыры, танышын уругучу-ле өөрөйөр. Аяаа муукант Владислав Ким көз кирекилдеди. А күш-культура башкымы Александр Биче-оол удурутур болгучууну дугайымык мынча дидир:

— Мен оолдарым бокстун болган футболдун аргаларын өөрөйип турар.

Неделя сапында отряд бургуу болунун чымын, ошан эртерип, өске отрядтарын дээр пионерлерин чалап ап турар.

Арыг эгаар, вожактар, хей шимчүлөшкенин өйлар акычеге хөжүнү чугаажок бөдөр. Кежээки чөм соонда стеллаа додур пионерлер шокары И. Чооду утбайга мынча деп чугааладылар:

— Амылгы чөм бергенин дөм, Авамыкка четтирдисе!

Чайны хөглүг, ажымыг эртерип уруглар шквалдарында чаа-чаа күш-биле өөрөйип чед бердилер.

А. ДЕМБРЕЛЬ.
ЧУРУНТАРДА: төргини акы өөредилгенин бөлүк өөрөйичилер; бөксө кийин тудук.

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл, Шегижки-Кравченко кудумчуу, бажын № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ. Редакторуну 24-63, редакторуну ораалчыларынын 35-24, пропаганда кылдынын 23-54, харымсалгалы секретарынын 23-35, партияжи амылчал кылдынын 37-18, культура кылдынын 23-54, көдөр ажылагы кылдынын 21-47, үлөшчү кылдынын 22-64, загая кылдынын 41-27, информация база совет тургуууг кылдынын 20-60, бухгалтериянын 31-75, корректорларынын 27-41. Солун келбейи берганда 32-75 телефонче долгар.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлөдүнүн Ном тандуур чер, полиграфия болган ном салгынын талаа-биле өргөлөлөп типографиясы. (Кызыл, Шегижки-Кравченко кудумчуу, бажын № 1).

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАН ҮНӨР
Гарж 16056. ЧАЙГЫ № 809. ТУ—00598.